

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА

Факультет психології
Кафедра загальної та клінічної психології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ДІЯЛЬНІСТЬ ПСИХОЛОГА В СИСТЕМІ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Рівень вищої освіти – (перший (бакалаврський)
Освітня програма “Реабілітаційна психологія”
Спеціальність 053 “Психологія”
Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол №1 від « 29» вересня 2022 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Діяльність психолога в системі інклюзивної освіти
Освітня програма	Реабілітаційна психологія
Спеціальність	053 Психологія
Галузь знань	05 Соціальні і поведінкові науки
Освітній рівень	Перший (бакалаврський)
Статус дисципліни	Нормативна
Курс/семестр	3/6
Розподіл за видами занять та годинами навчання	Лекції – 12 год. Семінарські заняття – 18 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://test-d-learn.pnu.edu.ua/
2. Анотація до курсу	
Навчальна дисципліна «Діяльність психолога в системі інклюзивної освіти» присвячена вивченню змісту та основних стратегій діяльності психолога в системі інклюзивної освіти.	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Метою курсу є формування у студентів цілісного уявлення про напрямки роботи в адаптаційний період входження осіб з особливими освітніми потребами в освітнє середовище.</p> <p>Цілі курсу: ознайомлення студентів з напрямками роботи в адаптаційний період входження осіб з особливими освітніми потребами в освітнє середовище та зі специфікою побудови індивідуальної програми супроводу дитини та розробкою індивідуального плану корекційно-розвиваючої роботи з урахуванням виявлених особливостей дитини.</p>	
4. Результати навчання (компетентності)	
<p>Загальні компетентності:</p> <p>ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним, мислити концептуально, системно, саногенно.</p> <p>ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p> <p>ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ЗК9. Здатність працювати в команді.</p> <p>ЗК12. Здатність і готовність розуміти психологічний зміст суспільних процесів і впливати на них з позицій принципу гуманізму; діяти соціально відповідально та свідомо; ставитись з повагою до мультикультурності та різноманітності; спілкуватися українською мовою як усно так і письмово у професійній діяльності, протидіяти її дискримінації.</p> <p>Фахові компетентності:</p> <p>СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології, реабілітаційної психології.</p> <p>СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.</p> <p>СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій, аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.</p> <p>СК6. Здатність самостійно планувати, організувати та здійснювати психологічне дослідження.</p> <p>СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.</p> <p>СК8. Здатність організувати та здійснювати психологічну реабілітацію, надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).</p> <p>СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту, заходи промоції збереження здоров'я населення.</p> <p>СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.</p>	
5. Програмні результати навчання	
<p>Студенти повинні вміти</p> <p>ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.</p> <p>ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.</p> <p>ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.</p>	

ПР4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.
 ПР5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технологій психологічної реабілітації, психологічної допомоги.
 ПР6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.
 ПР7. Рефлексувати і критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.
 ПР8. Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефахівців.
 ПР11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.
 ПР12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.
 ПР14. Забезпечувати оптимальні психолого-педагогічні умови розвитку особистості з урахуванням її індивідуально-психологічних особливостей.
 ПР15. Вміти розробляти та впроваджувати індивідуальні та групові програми психологічної реабілітації.
 ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.
 ПР18. Виявляти та диференціювати проблеми збереження і відновлення психічного здоров'я та психологічного благополуччя.
 ПР20. Здійснювати моніторинг та якісну оцінку психологічного супроводу та психореабілітаційних програм.

6. Організація навчального курсу

Вид заняття		Кількість навчальних годин		
Лекції		12		
Семінарські/практичні заняття		18		
Самостійна робота		60		
Ознаки навчальної дисципліни				
Семестр	Спеціальність	Курс /(рік навчання)	Нормативний/ вибірковий	
6	053	3	вибірковий	
Тематика навчальної дисципліни				
Тема		Кількість годин		
		лекції	заняття	самостійна робота
Тема 1. Особливості впровадження інклюзивного навчання в Україні.		2	2	7
Тема 2. Типологія аномального розвитку.		2	2	7
Тема 3. Основи інтегративної діагностики аномального розвитку.		2	2	8
Тема 4. Корекційно-розвивальна робота з дітьми з аномальним розвитком.		2	2	7
Тема 5. Психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в загальноосвітніх навчальних закладах.		2	4	8
Тема 6. Психолого-педагогічне вивчення підлітків з аномальним розвитком.		2	2	7
Тема 7. Організація роботи асистента вчителя в інклюзивному освітньому середовищі.		2	2	8
Тема 8. Курикулум навчального та корекційно-розвивального процесів.		2	2	8
ЗАГ:		12	18	60

7. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Усні та письмові відповіді – 20 балів Самостійна робота – 20 балів Контрольна робота – 10 балів Іспит – 50 балів Із максимальних 100 балів загального оцінювання предмету, які може набрати студент у ході засвоєння дисципліни максимум 50 балів</p> <ul style="list-style-type: none"> - опитування на семінарських заняттях (максимум 5 б); - підготовка і презентація реферату (максимум 10б); - тестування (максимум 10 б); - конспект першоджерел з презентацією (максимум 10 б); - контрольна робота(максимум 5 балів); - інші 50 балів – це залікова творча робота <p>Підсумковий контроль – іспит Сумарна кількість – 100 балів.</p> <p>Критерії оцінювання знань студентів: В основу системи оцінювання знань студентів із навчальної дисципліни «Патопсихологія» закладені наступні критерії:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) повнота знань – вичерпна достатність у відтворенні інформації щодо змісту навчальної дисципліни; 2) адекватність знань – їх правильність, відповідність теоретико-методологічним основам патопсихології; 3) усвідомленість (осмисленість) знань – розуміння смислу інформації по навчальній дисципліні та вміння його вербалізувати; 4) вміння творчо мислити, давати своє бачення і розуміння поставлених завдань («побічний продукт» діяльності) <p>Виходячи з цього, оцінка «відмінно» ставиться за наявність у студента вичерпних і правильних знань щодо головних проблем патопсихології, розгляду яких були присвячені лекційні та семінарські заняття. При цьому знання повинні бути осмисленими, що проявляється у повноті та адекватності їх пояснення. Вміння підходити до рішення завдання не тільки у форматі репродукції, але й творчого мислення.</p> <p>Оцінка «добре» ставиться за наявність у студента знань щодо більшості тем з патопсихології, які передбачені навчальною програмою. При цьому знання характеризуються адекватністю, але є частково усвідомленими (студент за формою відповідає правильно, а пояснити смисл може не завжди).</p> <p>Оцінка «задовільно» ставиться за наявність у студента фрагментарних знань з патопсихології, які при цьому не завжди точно ним розуміються і не достатньо повновербалізуються.</p> <p>Оцінка «незадовільно» ставиться за відсутність у студента знань щодо головних проблем патопсихології, або ж за наявність часткових знань, які він неправильно розуміє і неправильно трактує</p>
Вимоги до письмової роботи	<p>Студентам необхідно вибрати із вид роботи, з яким хоче кожен з них провести дослідження, яке потрібно описати(письмова робота) презентувати на парі.</p> <p>Власне виконання індивідуальної роботи покликане розвивати самостійність навчальної діяльності, мисленнєві операції в опрацюванні навчального матеріалу (абстрагування, порівняння, конкретизація, узагальнення,</p>

	схематизація, аналіз, синтез тощо), розвиває критичне мислення, а також творче мислення, що особливо виявляється у здатності репрезентувати опрацьований матеріал, а також у здатності його представляти у формі патопсихологічного висновку.
Семінарські заняття	<ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості впровадження інклюзивного навчання в Україні 2. Типологія аномального розвитку. 3. Особливості проведення психодігностичного дослідження дітей з аномальним розвитком та збір анамнезу життя. 4. Алгоритм діяльності психолога в умовах інклюзивної освіти. 5. Система розвивально-корекційної роботи в інклюзивному класі. 6. Психологічний супровід навчання та розвитку дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітньому навчальному закладі. 7. Психолого-педагогічний супровід студентів з особливими освітніми потребами у вищих навчальних закладах. 8. Організація роботи асистента вчителя. 9. Роль сім'ї у входженні дитини в соціум. (Тренінгове заняття для дітей від 5 до 15 років з порушеннями розумового розвитку)
Умови допуску до підсумкового контролю	Умови допуску до підсумкового контролю (залік) передбачають виконання студентом навчальної програми курсу з обов'язковим виконанням її складових (відвідування занять та підготовка до різних форм їх проведення). Підсумковий контроль у формі заліку здійснюється на основі зарахування всіх виконаних студентами завдань (для цього отримані бали додаються, а їх кількість не повинна бути меншою, ніж 50 балів).
Підсумковий контроль	форма контролю (залік); форма здачі (письмова); структуру білета і розподіл балів за завдання
7. Політика курсу	
	Політика курсу «Діяльність психолога в системі інклюзивної освіти» передбачає Perezдачу усіх невиконаних завдань в силу серйозних запізнь на заняття або пропущених пар без поважних причин. Студенти, які слухають дисципліну, зобов'язані відпрацювати заняття/ невиконаний обсяг робіт (написати реферат, представити корекційну програму, міні-тренінг). У випадку невиконання студентами вищезначених вимог, запозичених робіт, випадків плагіату, виявів академічної недобросовісності (списування) студент буде недопущений до здачі підсумкового контролю (у разі якщо він не відпрацює пропущені заняття і не виконає обов'язкову навчальну програму). Якщо студент не ліквідував заборгованість і не набрав мінімум 50 балів, він буде спрямований на повторне проходження курсу.

8. Рекомендована література

1. Ілляшенко Т. Д. Інтеграція дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітньомунавчальному/ Психолог. 2009. № 10. С. 14-18.
2. Колупасва А. А., Савчук Л.О. Діти з особливими потребами та організація їх навчання. К., 2011.192с.
3. Науково-методичні засади діяльності психологічної служби: навчально-методичний посібник / в 2 т. / Т.1 // За ред. В. Г. Панка, І. І. Цушка. К.: Ніка-Центр, 2005. 328 с.
4. Немая Я. Гендерний інтерактивний театр: навч. посіб.. // Школа рівних можливостей. К.,2007. 176 с.
5. Обухівська А. Психологу про дітей з особливими потребами у загальноосвітній школі. К.,2012. 128 с.
6. Швед М. Основи інклюзивної освіти: підручник / Марія Швед. Львів: Український католицький університет, 2015. 360 с.
7. Асистент вчителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / під заг. ред.М.Ф.Войцехівського. К.: ТОВ Видавничий дім "Плеяди", 2015. 172 с.
8. Бондар В. І. Актуальні проблеми розвитку освіти дітей з обмеженнями життєдіяльності: шлях від інституалізації до інтеграції // зб. наук. праць Кам'янець-Подільського нац. ун-ту (Серія соціально-педагогічна) [Електронний ресурс]. Вип. XII. Кам'янець-Подільський Аксіома, 2009. Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/znpkr/Sp/2009_12/1.pdf. Інклюзія [Електрон. ресурс]: коротка версія фільму. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=hnbLzK63-H>
9. Декларація принципів толерантності [Електронний ре-сурс] : документ від 16.11.1995р. // Верховна Рада України : [сайт]. – Текст. дані. Київ, 2017. Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_503.
10. Дороничева А. С. Формирование толерантного отношения к людям с ограниченными возможностями здоровья в социуме [Электрон. ресурс] // Студенческий научный форум 2013: матер. V Между- нар. студенческой электрон. научная конференции (15 февр. - 31 марта 2013 г.). Режим доступа : <http://www.scienceforum.ru/2013/77/4492>.
11. Захарченко І. Форум-театр – нове слово у соціальній роботі // Вісник програм шкільнихобмінів. 2006. № 26. С. 14-20.
12. Даніелс Е. Залучення дітей з особливими потребами до загальноосвітніх класів. Львів: Т-во "Надія", 2000.
13. Діти з особливими потребами у загальноосвітньому просторі: початкова ланка /під ред.В.І. Бондаря, В.В. Засенка. К.: 2004.